

Ekonomia zamiast polaryzacji

Dec 11, 2025

[Rzeczpospolita](#)

3 Strony

Szeroka debata w trakcie XI Kongresu Ekonomistów Polskich doprowadziła do sformułowania deklaracji poznańskiej, zestawu kluczowych postulatów, których realizacja może przyczynić się do zwiększenia odporności gospodarki i wzmocnienia jej konkurencyjności.

XI Kongres Ekonomistów Polskich został zorganizowany w dniach 4-5 grudnia 2025 r. w Poznaniu przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Dyskusje prowadzone podczas kilkudziesięciu sesji panelowych i referatowych koncentrowały się na kluczowych wyzwaniach współczesnej gospodarki - od stabilności finansów publicznych, przez transformację energetyczną i cyfrową, po kwestie edukacji ekonomicznej, przedsiębiorczości i roli Polski w Unii Europejskiej.

Uczestnicy Kongresu zwrócili uwagę, że gospodarka Polski stoi dziś wobec konieczności redefinicji strategicznych priorytetów rozwoju w warunkach nasilających się napięć geopolitycznych, kryzysów energetycznych i demograficznych oraz dynamicznego postępu technologicznego. Wspólnym przesłaniem Kongresu stał się apel o odbudowę zaufania do instytucji publicznych, o wzmocnienie roli nauki w kształtowaniu polityki gospodarczej oraz przywrócenie idei społecznej gospodarki rynkowej jako podstawy długofalowego i zrównoważonego rozwoju kraju, zgodnie z art. 20 Konstytucji RP.

W wyniku szerokiej debaty sformułowano zestaw kluczowych postulatów, które stanowią propozycję kierunków działań dla decydentów, środowisk akademickich i gospodarczych. Ich realizacja może przyczynić się do zwiększenia odporności polskiej gospodarki, wzmocnienia jej konkurencyjności oraz zapewnienia dobrobytu społecznego w duchu solidarności międzypokoleniowej. Przedstawione niżej postulaty zostały przyjęte przez aklamację przez uczestników Kongresu i są następujące:

1. Budowa zaufania do instytucji i wzmocnienie społecznej gospodarki rynkowej

Trwały rozwój wymaga odbudowy zaufania między obywatelami, biznesem a państwem. Fundamentem polityki gospodarczej powinna być konstytucyjna zasada społecznej gospodarki rynkowej - łącząca efektywność i solidarność.

2. Stworzenie długofalowej strategii rozwoju gospodarczego Polski

Polska potrzebuje spójnej, opartej na wiedzy i konsensusie społeczno-politycznym strategii gospodarczej, zapewniającej stabilność instytucjonalną, przewidywalność regulacyjną i odporność na wstrząsy geopolityczne oraz makroekonomiczne.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa

Budowa stabilnej pozycji międzynarodowej Polski wymaga zagwarantowania bezpieczeństwa w wymiarze militarnym, ale także technologicznym, surowcowym i energetycznym.

4. Skuteczna odpowiedź na wyzwania demograficzne

Rozwój gospodarczy w długim okresie wymaga zagwarantowania stabilności demograficznej, a także adekwatnej odpowiedzi na starzenie się społeczeństwa - uwzględnienia zmian struktury demograficznej, zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach, wsparcia rozwoju gospodarki senioralnej (silver economy), a także odpowiedzialnej polityki migracyjnej.

5. Wzmocnienie stabilności finansów publicznych i odpowiedzialności fiskalnej

Niezbędne jest ograniczenie ryzyka nadmiernego zadłużenia, odbudowa reguł fiskalnych oraz zwiększenie przejrzystości wydatkowania środków publicznych, w szczególności tych przeznaczonych na finansowanie transformacji energetycznej, inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową i w usługi publiczne, a także na pokrycie kosztów związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz na wydatki obronne.

6. Wspieranie odpowiedzialnej zielonej transformacji

Należy konsekwentnie inwestować w technologie przyjazne środowisku, ograniczające emisyjność gospodarki i zwiększające jej efektywność energetyczną. Jednocześnie zielona transformacja musi być prowadzona odpowiedzialnie, tak aby nie zmniejszała konkurencyjności polskiej gospodarki.

7. Promowanie i wdrażanie zasad gospodarki umiaru

Przezwyciężenie globalnego kryzysu nie zrównoważonego rozwoju wymaga zmiany dominującego modelu racjonalności indywidualnej na rzecz holistycznego podejścia zorientowanego na przetrwanie cywilizacji. Podstawą tej transformacji powinna być etyczna i kulturowa przemiana, która umożliwi wprowadzenie mechanizmów wdrażających umiar i odpowiedzialność na poziomie jednostkowym, instytucjonalnym i globalnym.

8. Przyspieszenie cyfrowej transformacji

Polska ma potencjał, aby stać się regionalnym liderem w obszarze sztucznej inteligencji. Obowiązkiem władz publicznych jest wspieranie cyfrowej transformacji gospodarki, administracji i usług publicznych, z poszanowaniem praw obywateli.

9. Wsparcie przedsiębiorczości i innowacji jako filaru odpornej gospodarki

Należy eliminować bariery dla działalności gospodarczej i wzmacniać ochronę własności prywatnej. Konieczne jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi ekosystemów innowacji, start-upów i firm rodzinnych, a także wspieranie sukcesji międzypokoleniowej oraz współpracy nauki z biznesem, aby zwiększać produktywność i globalną konkurencyjność polskich przedsiębiorstw.

10. Rozwój edukacji ekonomicznej i kompetencji przyszłości

Edukacja ekonomiczna - od szkoły po uniwersytet - powinna być traktowana jako strategiczna inwestycja publiczna. Konieczne jest rozwijanie kompetencji cyfrowych, finansowych i przedsiębiorczych oraz kształtowanie krytycznego myślenia w duchu odpowiedzialności społecznej.

11. Otwarta i oparta na wiedzy debata o miejscu Polski w Unii Europejskiej

Konieczne jest wznowienie rzetelnej debaty o przystąpieniu Polski do strefy euro, jej aktywnym udziale w unijnej polityce przemysłowej, klimatycznej i cyfrowej oraz o roli naszego kraju w kształtowaniu przyszłości Unii Europejskiej.

Te jedenaście postulatów nazwaliśmy Deklaracją Poznańską. Stanowi ona zaproszenie do współpracy środowisk naukowych, administracji publicznej, biznesu, organizacji społecznych oraz mediów na rzecz budowy nowoczesnej, konkurencyjnej i solidarnej gospodarki, zdolnej sprostać wyzwaniom nadchodzących dekad. Mamy nadzieję, że wokół tych postulatów uda się zbudować rzetelną debatę - warto wybrać ekonomię zamiast polaryzacji.

Prof. Marian Gorynia jest prezesem PTE, profesorowie Maria Urbaniec i Łukasz Hardt wiceprezesami PTE, prof. Marek Kośny jest przewodniczącym Rady Naukowej PTE, a Tomasz Kwarciński profesorem Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Marian Gorynia, Łukasz Hardt, Marek Kośny, Tomasz Kwarciński, Maria Urbaniec